

Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM)
Postboks 4404 Nydalen,
0403 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 2017/139100
Dato: 4.7.2017
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Bestilling til VKM- Smitterisiko knyttet til bruk av rensefisk

1. Bakgrunn

Akvakulturnæringen i Norge bruker store ressurser på avlusing. Bruk av rensefisk i merdene som lusespiser er en god strategi som er mye brukt. Men med bruk av rensefisk oppstår også en del utfordringer, blant annet faren for at rensefisken kan spre sykdom til laks og regnbueørret.

Brakklegging

Paragraf 40, tredje ledd, i akvakulturdriftforskriften stiller krav om at «*Lokaliteter i sjøvann med matfisk og stamfisk skal tømmes og brakklegges i minimum 2 måneder.*». Dette innebærer at akvakulturanlegg skal tømmes for fisk og utstyr. Mattilsynet vurderer å foreslå at det skal åpnes for at rensefisk kan «oppbevares» på lokaliteten i brakkleggingsperioden. Forslaget innebærer at det er tillatt å la rensefisk fra forrige utsett forbli på lokaliteten under brakkleggingen, og at det er tillatt å sette ut rensefisk under brakkleggingsperioden, dersom dette er forsvarlig utfra smittehensyn.

Endringsforslaget har som hensikt å åpne for at rensefisk kan brukes i samme akvakulturanlegg gjennom flere påfølgende produksjonssykluser, uten å måtte avlives eller flyttes ut av akvakulturanlegget under brakkleggingsperioden. Det gjeldende regelverket for brakklegging tillater ikke dette, ettersom brakkleggingskravet innebærer at lokaliteten må tømmes. Rensefisk er levende dyr og en begrenset ressurs. Dette tilsier at det bør tilrettelegges for at rensefisk kan leve så lenge som mulig, og gjøre nytte gjennom flere produksjonssykluser, dersom det kan gjøres samtidig som fiskehelse og fiskevelferd kan ivaretas.

Relevante forhold som har betydning for risikoen for overføring av smitte til neste produksjonssyklus, er blant annet dødelighet, om det har gått lang tid siden det var sykdom i anlegget eller i nærområdet, og sannsynligheten for at rensefisken kan være smittebærer. Disse forholdene må inngå og vektlegges i forsvarlighetsvurderingen. Det forventes at forsvarlighetsvurderingen gjennomføres og dokumenteres i tråd med forskrift om internkontroll for å oppfylle akvakulturlovgivningen. Ved påvisning og bekjempelse av alvorlig smittsom sykdom vil Mattilsynet uansett ha hjemmel til å gi pålegg om at rensefisken skal fjernes og destrueres på forsvarlig måte. Dersom det er mistanke eller påvisning av en listeført sykdom, skal rensefisk fjernes og destrueres.

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Jonathan Vaz
Tlf: 22 77 84 17
Besøksadresse: Ullevålsveien 76, Oslo
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

Det ønskes vurdert om det kan være forsvarlig for eksempel å oppbevare rensefisk i et anlegg under brakklegging når det i anlegget har vært lav dødelighet, ikke smittsom sykdom, og smittesituasjonen i nærområdet tilsier at det er forsvarlig. Det kan også muligens være situasjoner hvor det kan være forsvarlig å oppbevare rensefisk på lokalitet under brakkleggingsperioden, til tross for at det har vært en ikke-listeført smittsom sykdom i anlegget.

Brakkleggingskravet forutsetter fremdeles at anlegget rengjøres og brukte nøter tas opp og vaskes. Det forutsettes at rensefisk som skal oppbevares på lokaliteten under brakkleggingsperioden overføres til en rengjort og egnet produksjonsenhet. At rensefisk kan settes ut før mat- eller stamfisken, gjør at rensefisken vil kunne trives bedre, slik at overlevelsen bedres. Vi presiserer at rensefisk er et «akvakulturdyr» og dermed har krav på daglig stell og føring i tråd med akvakulturdriftsforskriften, også når lokaliteten er brakklagt.

Mattilsynet ønsker en vurdering av smitterisiko ved å la rensefisk være under brakkleggingsperioden.

Flytting av rensefisk

Akvakulturdyr kan omsettes til utsett i et akvakulturanlegg dersom fisken er klinisk frisk og ikke kommer fra et akvakulturanlegg med uavklart forøket dødelighet, jf. omsetnings- og sykdomsforskriften for akvatiske dyr § 11. Flytting av rensefisk som har vært i bruk kan derfor tillates selv om fisken kommer fra et endemisk område for pankreassjukdom (PD). Dette kan utføres til tross for at faren for spredning av disse smittsomme sykdommer kan være stor. Vi har allerede konkludert at det ikke er forsvarlig å flytte rensefisk ut av et område hvor det er mistanke eller påvisning av ILA. I tillegg, fraråder vi å flytte rensefisk ut av PD-områder, men vi har ikke hjemmel til å kreve det.

Per i dag, finnes det ikke restriksjoner for fangst av rensefisk i endemiske områder for PD.

Mattilsynet ber om en vurdering av smitterisiko ved å flytte rensefisk fra endemiske områder for PD til et område uten sykdom. Både rensefisk som fanges og transporteres ut og rensefisk som har vært i bruk i en PD-sone, skal vurderes. Vurderingen skal brukes til å avveie om det er nødvendig med en forskriftsendring for å hindre flytting som kan spre smitte.

2. Oppdraget

Mattilsynet ber VKM om å vurdere smitterisiko for å overføre smitte og sykdom til neste produksjonssyklus ved å la rensefisk bli stående under brakklegging. I tillegg, ber vi VKM å vurdere risiko ved flytting av rensefisk utfra endemisk områder for PD. Med rensefisk mener vi følgende arter: berggylt (*Labrus bergylta*), grønngylt (*Symphodus melops*), grasgylt (*Centrolabrus exoletus*), bergnebb (*Ctenolabrus rupestris*), blåstål/rødnebb (*Labrus mixtus*), og rognkjeks (*Cyclopterus lumpus*). Med laksefisk mener vi laks og ørret.

Konkret, ber vi om å svare på det følgende:

1. Hvilke fiske sykdommer kan overføres mellom rensefisk og laksefisk? Presiser hvilke sykdommer som rensefisken er mottakelig eller vektor for.
2. Hva er smitterisikoen ved å transportere rensefisken til et annet sted for oppbevaring?
3. Hva er risikoen for å overføre smitte og sykdom til neste produksjonssyklus av laksefisk når rensefisk blir stående i anlegget under brakkleggingsperioden?
4. Hvilke smittereduserende tiltak kan utføres for minske smitterisikoen ved å la rensefisk bli værende i akvakulturanlegg under brakkleggingsperioden?
 - a. Hvilke agens kan det være aktuelt å teste for på rensefisk som blir værende i et akvakulturanlegg under brakkleggingsperioden?
5. Hva er smitterisiko for flytting av rensefisk fra et endemisk område for PD til områder uten PD?

3. Tidsramme

Bestillingen behandles som en vanlig sak. Vi ber om at risikovurderingen ferdigstilles og sendes til Mattilsynet innen 1. november 2017.

4. Kontaktperson

Kontaktpersoner for oppdraget i Mattilsynet er:

- Jonathan Vaz Serrano, seniorrådgiver, e-post: jodvs@mattilsynet.no
- Friede Andersen, seksjonssjef fiskehelse og fiskevelferd, e-post: friede.andersen@mattilsynet.no

Med hilsen,

Friede Andersen
Seksjonssjef fiskehelse og fiskevelferd